

ПЕДАГОГИК КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ:
ТАРИХИЙЛИК, ЗАМОНАВИЙЛИК, ИСТИҚБОЛ
илмий-амалий конференцияси

МАТЕРИАЛЛАРИ
29 сентябрь, 2015 йил

THE MINISTRY OF HIGHER AND SECONDARY
SPECIALIZED EDUCATION

TASHKENT STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY

MATERIALS
of the scientific practical conference
PEDAGOGICAL PERSONNEL TRAINING: HISTORY,
PROGRESSIVENESS, PROSPECTS
September 29, 2015

МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО И СРЕДНЕГО
СПЕЦИАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

МАТЕРИАЛЫ
научно-практической конференции

ПОДГОТОВКА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ:
ИСТОРИЯ, СОВРЕМЕННОСТЬ, ПЕРСПЕКТИВЫ
29 сентября, 2015 год

37	Эрметова д.И. Абу али ибн синонинг таълимий-ахлокий қарашлари	75
38	Джураева Н.И. Ибн Сино таълимотида ахлоқ ва ахлоқийлик тўғрисида	77
39	Носурова К.Р. Ўқитувчи маҳоратини ташкил этишнинг шарт-шароитлари	79
40	Алимова Г.К. Абу Али Ибн Сино ижодида аниқ фанларга бўлган муносабат	81
41	Тешабоева М.А. Талабаларга экологик билим беришнинг педагогик асослари	84
42	Саидкомиллов Р.О. Комил инсон - миллат келажаги	86
43	Амонова З.А. Ўқувчиларнинг билиш фаолиятини бошқаришда ўқитувчининг маҳорати	88
44	Исмаилова Л.А. Абу Али Ибн Сино таълимотида соғлом овқатланишнинг аҳамияти	90
45	Ҳайдаров И.С. Жўраев Х.Б. Масофавий ўқитишнинг ахборот-технологик асослари	91
46	Эшов А.А. Масофавий ва модулли ўқитиш ва уларнинг ривожланиш босқичлари	93
47	Байдуллаев А.С. Запжирова Х.М.. Масофавий таълим тизими ва ўқитишнинг техник воситалари	96
48	Якубов М.С., Очилов Ш.К. Электрон ҳукумат тизимида давлат органлари ва аҳоли муносабатлари моделлари	98
49	Якубов М.С., Мансурова М.Я., Ахборот-коммуникация технологиялари асосида давлат хизматларини ташкил этиш	99
50	Байдуллаев А.С. Жўраев Х.Б. Ахборот тизимларида хавфсизлик муаммоси	101
51	Ражабова М.П. Дарс самарадорлигини оширишда таълим технологияларининг моҳияти	103
52	Иманкулова Э.Б. Баркамол авлод тарбиялашда долзарб масалалар	105
53	Қурбонова Н.Ю. Инглиз тили дарсларида ўқитиш методлари.	107
54	Раимова А.С. Халқ педагогикасида қўлланилган тарбия усуллари	109
55	Шойимов Й.Ю. Таълим жараёнида техника воситаларидан фойдаланишнинг аҳамияти ва ўзига хос томонлари	111
56	Файзиддинова Ш.Э. Дарс ва машғулотлар самарадорлигини таъминлашда ўқитувчининг индивидуал маҳорати	113
57	Дувсенов Н.Э. Абдурахманов Ш.Х. Бошқарув жараёнини ахборот билан таъминлаш	116

БОШҚАРУВ ЖАРАЁНИНИ АХБОРОТ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ

Дүйсенов Н.Э. ЎДК Абдурахманов Ш.Х. ТошДАУ

«Информация» ахборот - атамаси лотинча сўз бўлиб, хабардорлик, бирор ходиса ёки бирор киши фаолияти хақида хабарга эга бўлиш маъносини билдиради. Ахборот бошқарув тизимига уни ривожлантириш ва такомиллаштириш мақсадида фаол таъсир этиш учун зарур маълумотлар йиғиндисидан иборатдир. Етарли ва аниқ ахборотга эга бўлмай бошқариш мумкин эмас.

Ишлаб чиқариш ахбороти бошқарувчи ва бошқарилувчи тизимлар ўртасида алоқа усулидир. Бошқарувчи тизим бошқариладиган тизимдан ишлаб чиқариш ҳолати ва унинг хўжалик фаолияти тўғрисида ахборот олади. Бошқарувчи тизим олинган ахборот асосида бошқарилувчи тизим фаолиятига баҳо беради, бошқаришни янада такомиллаштириш мақсадида кўрсатма, фармойишлар чиқариб, бошқарилувчи тизимга ижро учун юборadi.

Ахборот бошқарув тизимида алоҳида бўгин бўлиб ҳисобланади. Унга катор ўзига хос хусусиятлар мансуб бўлиб, улар ахборот бошқарувининг барча бўгинлари, барча вазибаларини қамраб олишига боғлиқдир. Ахборот - бу бошқарув аппарати фаолиятининг ҳам дастлабки нуктаси, ҳам натижасидир, шунингдек, амалга ошириладиган ҳаракатлар мавжудлиги шарт, мустаҳкамлаш усулидир. Ахборот ҳажми ортиши билан бошқарув ахборотининг сифат кўрсаткичларига бўлган талаб ҳам ортиб боради.

Бошқариш жараёни бошқарув қарорларини қабул қилиш мақсадида ахборот тўплаш, узатиш ва қайта ишлаш, бошқарув буйруқлари кўринишида ахборот бериш ва уни ижрочиларга етказишдан иборат.

Ахборотнинг қуйидаги турлари мавжуд: статистик, оператив, иқтисодий, ҳисоб, молия, таъминот, кадрлар бўйича, технологик, конструкторлик, маркетинг, ижтимоий ва бошқалар.

Ишлаб чиқаришни бошқаришда иқтисодий ахборот алоҳида ўрин эгаллайди, чунки у кишиларнинг моддий бойликларни ишлаб чиқариш, тақсимлаш, айирбошлаш ва истеъмол қилиш жараёнидаги муносабатларини акс эттиради. Шу билан бирга фан-техника тараққиёти асосида ишлаб чиқариш ривожланишини акс эттирувчи илмий-техникавий ахборот аҳамиятини ҳам таъкидлаб ўтиш лозим.

Келиб чиқиш манбаасига боғлиқ равишда ахборот ташқи ва ички ахборот турларига бўлинади. Ташқи ахборот ташқи муҳитдан олинadиган хабарлардан иборат бўлади. Булар жумласига юқори ташкилотлар фармойишлари, режа топшириқлари, маҳсулотни сотиш шартлари хақида ахборотлар қиради. Ички ахборот корхона ёки унинг бошқарув бўғинида шаклланиб, истеъмол қилинади. Корхона миқёсида улар жумласига цехлар томонидан режанинг бажарилиши, моддий-техникавий таъминот, маҳсулот таннархи, кадрлар, меҳнат унумдорлиги хақида ахборотлар киритилиши мумкин.

Йўналиши бўйича ахборот - бошланғич ва бошқарувчи (раҳбарлик) ахбороти турларига бўлинади. Раҳбарлик ахбороти бошланғич ахборотни қайта ишлаш асосида қарор қабул қилиш натижасидир. Бошланғич ахборот доимо бошқарув тизимининг қуйи даражасидан юқорирок даражага қараб ҳаракат қилади, раҳбарлик ахбороти эса тескари йўналишда ҳаракатланади.

Ахборот вақт ўтиши билан турли аҳамият касб этади. Барқарорлик даражаси бўйича уни барқарор шартли-барқарор, ўзгарувчан турларга бўлиш мумкин. Барқарор ахборот узок муддат давомида ўз аҳамиятини ўзгартирмайди (корхона, унинг бўлиналари номя, маҳсулот тури). Шартли-барқарор ахборот аҳамияти маълум муддат давомида сақланиб туради. Корхона миқёсида бундай ахборотга турли меёр ва меёрий ҳужжатларни (моддий, меҳнат сарфи, тарифлар меъёрлари)ни киритиш мумкин. Ахборотнинг бундай тури корхона бўйича умумий ахборотнинг 35%дан кўпини ташкил этади. Ўзгарувчан ахборот бошқарув

- ахборотни сақлаш, йиғиш;
- бошқарув ташкилотига ахборот бериш;
- ижрочиларга буйруқ узатиш.

Илгор ахборот тизимини лойihalаштириш жараёни куйидаги вазифаларни амалга оширишга асосланиши лозим:

- корхонада мавжуд ахборот тизимини тахлил қилиш, ахборотнинг асосий йўналишларини ўрганиш;
- ахборот тизимининг иқтисодий-моделини ишлаб чиқиши; зарур ахборот ҳажми ва мазмунини аниқлаш;
- ахборот тўплаш ва қайта ишлаш учун техникавий воситаларни аниқлаш;
- ахборотни қайта ишлаш технологиясини яратиш;
- ахборот вужудга келиши ва фойдаланиш даврийлигини белгилаш;
- корхонада қўлланиладиган ахборот учун шифрлар тизимини яратиш;
- ахборотни узатиш ва қайта ишлашни автоматлаштириш ва механизациялаштириш қулай бўлиши учун стандарт маълумотларни лойihalаштириш;
- лойihalаштириш жараёнида олинган барча материалларни тартибга солиш ва расмийлаштириш.

Бозор шароитида ишлаб чиқариш ахборот тизимларини улар ривожланиши ва лойihalаштиришга тизимий ёндашиш асосида комплекс ташкил этишни талаб этади. Бу талабларга маълумотларни қайта ишлашнинг интеграцион тизими жавоб беради. Уни турли даражадаги замонавий ҳисоб машиналари, компьютер, инсон машина тизимини ҳар томонлама қўллаш асосида лойihalаштириш мумкин.

Адабиётлар:

1. Базы данных 1. Осн. реляц баз данных. Ташкентский Университет Информационных Технологий 2006г.
2. Маълумотлар базасини бошқариш, Ш. Назиров, 2007г.
3. Базы данных в Microsoft Access, Фан ва технология, 2005г.
4. <http://www.microsoft.com/rus/msdn/>

ЁШ ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ ШАКЛЛАНИШИ ВА ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИДАГИ ЎРНИ

Жалилова С.Ж. ТДПУ

**Мухитдинова С. Имконияти чекланган шахслар учун ихтисослашган
Республика касб ҳунар коллежи**

Ўқитувчилик касбининг шарафлилиги, нафақат, унинг ўқитувчи, турли билимларни ўргатувчи ва моҳир тарбиячи бўлганлиги учунгина эмас, балки унинг ўзи танлаган мутахассисликлар бўйича махсус фанларни ва уларнинг пойдевори бўлган фундаментал фанларни ҳамда ўқитиш ва тарбия беришни, психология ва педагогика асосларини аъло даражада эгаллаган бўлиши шарт.

Шу билан бирга ўз касбининг устаси бўлган ўқитувчи турли даражадаги билимга, хоҳиш ва иродага ҳамда тарбияга эга бўлган талабаларни ажойиб санъаткор каби ўзига эргаштира олиши зарур. Бундай касбий педагогик хусусиятга эга бўлган ўқитувчи ўзига куйидаги мажбуриятларни олиши керак:

Биринчидан, ёш педагог, тарбиячи келажакдаги педагоглик фаолияти учун ўзининг имкониятларини баҳолаши, ўзининг кучли ва кучсиз томонларини билиши, касбий педагогик тайёргарлик даврида қандай касбий зарурий сифатларни шакллантириш кераклигини ва яна қандайларини мустақил педагогик жараёнда шакллантириш кераклигини билиши лозим. Иккинчидан, ёш педагог интеллектуал фаолиятининг умумий